

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

กาแฟเป็นพืชอยู่ในตระกูล Rubiaceae Genus: *Coffea* พืชใน Genus *Coffea* นี้มีหลายชนิด รวมทั้งชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ได้แก่ *C.arabica* (อาราบิก้า), *C.canephora* (โรบัสต้า), *C.loberica* (ลิเบอร์ริก้า) และ *C.excelsa* (เอ็กเซลล่า) กาแฟที่พบเป็นครั้งแรกนั้นคือ กาแฟอาราบิก้า *Coffea arabica* L. จากจังหวัด Kaffa ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเอธิโอเปีย ฉะนั้นคนจึงรู้จักกาแฟที่ขงคิมกัน ในนาม Kaffa ส่วนประเทศไทยพบว่าการปลูกกาแฟโรบัสต้าในภาคใต้ของประเทศมานานกว่า 50 ปี เพื่อใช้เป็นพืชเสริมรายได้จากการทำสวนยาง และสวนผลไม้ อื่นๆ (พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และคณะ, 2531: 28-64.)

มูลนิธิโครงการหลวง โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยภูเขาเป็น โครงการใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 ปฏิบัติตามพระราชปณิธาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทางมูลนิธิโครงการหลวงได้พยายามหาพืชให้ชาวไทยภูเขาปลูก เพื่อเป็นพืชทดแทนการปลูกฝิ่นและลดการทำไร่เลื่อนลอย ในอดีตได้มีการนำเข้ามาปลูกกาแฟอาราบิก้ามา ปลูกนานแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก เนื่องจากกาแฟอาราบิก้าที่ปลูกในขณะนั้นเป็น โรครา สนิมจั่นรุนแรงมากจนต้นโทรมและตายในที่สุด คณะทำงานจึงได้ติดต่อไปที่ โครงการพัฒนาแห่ง สหประชาชาติ (United Nation Development Programme/UNDP) เพื่อขอรับการสนับสนุนพันธุ์ กาแฟที่ต้านทานโรคราสนิม ซึ่งได้แก่ พันธุ์คาติมอร์ (Catimor) จากเกาะติมอร์ ทางมูลนิธิโครงการ หลวงเห็นว่า กาแฟอาราบิก้าสายพันธุ์คาติมอร์ เป็นพืชที่น่าจะทำได้ดีให้กับเกษตรกร เนื่องจาก เป็นพืชที่ชอบอากาศเย็นและน่าจะปลูกได้ดีบนพื้นที่สูง (สุภชัย ลีจรรย์เนียร, 2547: 5.)

กาแฟอาราบิก้าจึงเป็นพืชทางเลือกชนิดหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทาน แก่เกษตรกรชาวเขาเพื่อปลูกทดแทนฝิ่น ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวงเป็น ผลให้ชาวเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกิดรายได้พอเพียงและลดปัญหาการปลูกพืชเสพติดเป็นเวลา กว่า 30 ปีโดยมูลนิธิโครงการหลวงจัดจำหน่ายภายใต้ชื่อการค้า “คอยค้ำ” ซึ่งได้รับการพัฒนาสาย พันธุ์จนได้พันธุ์ที่ตีเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของศูนย์พัฒนามูลนิธิโครงการหลวง จำนวน 21 ศูนย์ เป็นพื้นที่ปลูกอยู่บนที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย มีระบบการบำรุงรักษาจากคำแนะนำของ นักวิชาการ โครงการกาแฟอาราบิก้าที่มีประสบการณ์ และกระบวนการผลิตที่ได้คุณภาพค้ำจนถึง ความปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นสำคัญ เลือกคัดสรรจากพื้นที่ที่มีความสูงกว่า 800 เมตรเหนือ

ระดับน้ำทะเล ควบคุมการผลิตโดยเจ้าหน้าที่ทุกชั้นตอน เพื่อให้ได้เมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพ กลิ่นหอม เป็นผลให้กาแฟดอยคำได้รับการยอมรับจากผู้บริโภคว่าเป็นกาแฟคุณภาพ (มูลนิธิโครงการหลวง, ม.ป.ป.)

โครงการกาแฟอาราบิก้าของมูลนิธิโครงการหลวงเป็นตลาดในการรับซื้อผลิตผลจากเกษตรกรในรูปกาแฟกะลาและทำการแปรรูปจากกาแฟกะลาเป็นเมล็ดกาแฟ ซึ่งในปีพ.ศ. 2547 ได้มีการว่าจ้างคั่วกาแฟในระดับสีน้ำตาลปานกลางที่มีจำหน่ายทั่วไปและเดือนตุลาคม พ.ศ.2548 เจ้าหน้าที่โครงการกาแฟอาราบิก้าได้ทำการคั่วกาแฟในระดับสีน้ำตาลเข้ม โดยฝ่ายขายได้ทำการทดลองจำหน่ายในร้านดอยคำเป็นช่วงราคาพิเศษ ซึ่งมีการตั้งซื้อกาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (ชัยวัฒน์ ชุ่มปิ่น, 2549: 1.)

การกำหนดราคาสินค้าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลโดยตรงถึงผู้บริโภคในขณะเดียวกันก็เกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของผู้ประกอบการผลิตหรือผู้ประกอบการค้าด้วย หากการกำหนดราคาสินค้าขาดหลักการหรือขาดแนวทางที่เหมาะสมแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากจะมีผลโดยตรงต่อผู้บริโภคแล้วยังส่งผลสะท้อนไปสู่ความล้มเหลวของผู้ประกอบการธุรกิจนั้นๆอีกด้วย (ประยูร บุญประเสริฐ, 2523: 1.)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการกำหนดราคากาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการกำหนดราคากาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ ตลอดจนปรับปรุงต้นทุนการผลิตให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิธีการกำหนดราคากาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการกำหนดราคากาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ
2. สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปประยุกต์เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

วิธีการกำหนดราคา หมายถึง หลักการกำหนดราคาจากการวางแผนต้นทุนสำหรับวงจรอายุผลิตภัณฑ์ ตามขั้นตอนต้นทุนเป้าหมาย

กาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ หมายถึง เมล็ดกาแฟเกรด เอ ที่ทำการคั่วมาเป็นพิเศษผ่านกระบวนการคั่วในระดับเข้ม หรือ ระดับ Espresso ของมูลนิธิโครงการหลวง บรรจูลงถุงอลูมิเนียมฟลอร์ด มีวาล์วทางเดียว จำหน่ายแบบปลีกและส่ง

ต้นทุนการผลิต หมายถึง วัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายในการผลิตกาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำ ของมูลนิธิโครงการหลวง

ต้นทุนเป้าหมาย หมายถึง เป้าหมายในการวางแผนในการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่างๆ เพื่อให้ได้กำไรและราคาตามต้องการ

กลยุทธ์การสร้างความแตกต่าง หมายถึง กลยุทธ์หนึ่งในการแข่งขัน โดยการสร้างความแตกต่างให้แก่สายผลิตภัณฑ์หรือ โปรแกรมทางการตลาดที่คู่แข่งอื่นๆ ไม่สามารถทำได้ ทำให้สามารถกำหนดราคาที่สูงได้ และกลายเป็นผู้นำของกลุ่มในอุตสาหกรรมนั้นๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กาแฟคั่วสีน้ำตาลเข้มตราดอยคำของมูลนิธิโครงการหลวง ดังนั้น ผลิตภัณฑ์จึงมีความแตกต่างในด้านตราสินค้าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากคู่แข่งอื่นๆ

มูลนิธิโครงการหลวง หมายถึง โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวไทยภูเขา เป็นโครงการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กาแฟกะลา หมายถึง เมล็ดกาแฟผลสดที่ผ่านกระบวนการแปรสภาพในการนำเอาเปลือกที่หุ้มเมล็ดกาแฟผลสดออกจนเป็นเมล็ดกาแฟที่มีเปลือกบางแห้งหุ้มอยู่ หรือที่เรียกว่า ‘กะลา’ แล้วจึงนำไปกะเทาะเปลือกเป็นเมล็ดกาแฟดิบต่อไป

กาแฟเมล็ดดิบ หมายถึง เมล็ดกาแฟที่ผ่านกระบวนการนำเอาเปลือกผลออกซึ่งเมล็ดกาแฟดิบเป็นวัตถุดิบ สำหรับการนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟคั่ว

กาแฟคั่ว หมายถึง เมล็ดกาแฟที่ผ่านกระบวนการคั่วด้วยความร้อนจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงสีของเมล็ดกาแฟเป็นสีน้ำตาล โดยหลักๆ แล้ว การคั่วกาแฟจะมีความเข้มข้นต่างกัน 3 ระดับ คือ กาแฟคั่วอ่อน กาแฟคั่วปานกลางและกาแฟคั่วเข้ม

UNDP หมายถึง โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme)

FAO หมายถึง องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations)

Plant Protection THA 74/019 หมายถึง โครงการด้านการอารักขาพืชของโครงการพัฒนาองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ